

Sygn. akt VI RCa 225/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 lutego 2017 roku

Sąd Okręgowy w Olsztynie VI Wydział Cywilny Rodzinny w składzie:

Przewodniczący: SSO Aneta Szwedowska (spr.)

Sędziowie: SO Jolanta Piórkowska

SR del do SO Wiktor Sienicki

protokolant: starszy sekretarz sądowy Anna Greifenberg-Krupa

po rozpoznaniu w dniu 8 lutego 2017 roku w Olsztynie

na rozprawie

sprawy z powództwa **małoletnich G. K. i W. K. (1)** reprezentowanych przez przedstawicielkę ustawową M. K.

przeciwko **D. K. i W. K. (2)**

o alimenty

na skutek apelacji pozwanych

od wyroku Sądu Rejonowego w Szczytnie

z dnia 04 sierpnia 2016 roku

sygn. akt III RC 343/15

I. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie I w ten sposób, że zasądzone tam alimenty płatne są do 30 listopada 2016 roku, zaś w pozostałym zakresie powództwo wobec pozwanej D. K. oddala;

II. oddala apelację pozwanych w pozostałej części;

III. koszty procesu za instancję odwoławczą między stronami wzajemnie znosi.

Sygn. akt VI RCa 225/16

UZASADNIENIE

Małoletni powodowie W. K. (1) i G. K. reprezentowani przez matkę M. K. w pozwie z 28 października 2015r. wnieśli o zasądzenie od D. K. i W. K. (2) alimentów w wysokości po 600 zł miesięcznie na utrzymanie każdego z nich, czyli łącznie 1200 zł miesięcznie.

W uzasadnieniu wskazali, że ich ojciec nie wywiązuje się z obowiązku alimentacyjnego, w związku z tym pozwani jako ich dziadkowie powinni wesprzeć ich utrzymanie. Powodowie wskazali, że ich matka nie ma możliwości samodzielnie zabezpieczyć ich potrzeb, gdyż aktualnie korzysta z urlopu wychowawczego.

Pozwani uznali powództwo do wysokości po 100 zł miesięcznie na każdego z powodów. Wnieśli o oddalenie powództwa w pozostałym zakresie.

Sąd Rejonowy w Szczytnie wyrokiem z 4 sierpnia 2016r. w sprawie III RC 343/15 zasądził od pozwanej D. K. na rzecz powodów alimenty w wysokości po 100 zł miesięcznie na rzecz każdego powoda, zaś od pozwanego W. K. (2) w kwotach po 150 zł miesięcznie na rzecz każdego z powodów. Sąd ustalił datę początkową obowiązku na 1 sierpnia 2016r. Oddalił powództwo w pozostałym zakresie.

Sąd ustalił, że na rzecz powodów zasądzone zostały alimenty od ich ojca R. K. w wysokości po 350 zł miesięcznie na rzecz każdego z powodów. Wyrokiem Sądu Rejonowego w Olsztynie z 13 lutego 2015r. zasądzone zostały na rzecz powodów alimenty od pozwanych w wysokości po 100 zł miesięcznie na rzecz każdego powoda od D. K. i po 150 zł miesięcznie na rzecz każdego powoda od W. K. (2). Sąd ustalił datę końcową obowiązywania tego obowiązku na 31 grudnia 2014r. W tym czasie ojciec powodów podjął pracę i zadeklarował wywiązywanie się z obowiązku alimentacyjnego na rzecz powodów. Z deklaracji swojej nie wywiązał się, egzekucja alimentów okazała się bezskuteczna.

Sąd przyjął, że powodowie mieszkają z matką, uczęszczają na zajęcia dodatkowe. Pozwani natomiast, według Sądu Rejonowego, pracują zawodowo, uzyskują regularny dochód, ponoszą standardowe koszty własnego utrzymania. Mieszkają w domu wymagającym remontu obejmującego ocieplenie dachu i wymianę pieca.

Sąd Rejonowy ocenił powództwo jako częściowo zasadne. Dostrzegł obowiązek przede wszystkim rodziców do zabezpieczenia potrzeb dzieci, natomiast dalszych krewnych w dalszej kolejności. W ocenie Sądu I instancji postawa ojca powodów klasyfikuje ich sytuację jako mieszczącą się w granicach przepisu art. 132 k.r.o. i w konsekwencji uprawnia do domagania się od dziadków wsparcia w utrzymaniu. Sąd przyjął jednocześnie, że wysokość alimentów na rzecz powodów mających pochodzić od pozwanych limitowana jest ich możliwościami finansowymi. Dostrzegł niekomfortową sytuację pozwanych wynikającą z niewysokich dochodów, natomiast znacznych kosztów utrzymania. Sąd przyjął, że pozwana nie jest w stanie przekazywać na utrzymanie powodów kwoty wyższej niż łącznie 200 zł miesięcznie, natomiast pozwany wyższej niż łącznie 300 zł miesięcznie. W ocenie Sądu alimenty w takiej wysokości stanowić będą wsparcie utrzymania powodów, natomiast pozwanych nie obciążą w stopniu nadmiernym.

Wyrok ten w części obejmującej rozstrzygnięcie zawarte w punktach I, II i V apelacją zaskarżyli pozwani. Zarzucili naruszenie przepisów prawa materialnego - art. 132 k.r.o. w zw. z art. 133§2 k.r.o. poprzez dokonanie błędnej wykładni tych przepisów, co skutkowało niewłaściwym ich zastosowaniem. Zarzucili również naruszenie przepisów postępowania – art. 233§1 k.p.c. poprzez przyjęcie błędnych wniosków o możliwości obciążenia pozwanych obowiązkiem alimentacyjnym wobec powodów.

Pozwani sformułowali alternatywny zarzut naruszenia art. 144¹ k.r.o. poprzez jego niezastosowanie. Uznali, że obciążenie pozwanych obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz powodów jest sprzeczne ze zgromadzonym materiałem dowodowym.

Na podstawie art. 368§1 pkt 5 k.p.c. wnieśli o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanych kosztów procesu za I i II instancję, w tym kosztów zastępstwa procesowego za II instancję według norm przepisanych o ile nie zostanie przedłożony spis kosztów. Złożyli alternatywny wniosek o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania.

Uzasadnili swoje stanowisko podając, że ojciec powodów, wbrew ich twierdzeniom, przekazuje środki na ich utrzymanie. Wskazali, że matka powodów otrzymuje wsparcie ze strony Państwa w utrzymaniu dzieci, dlatego nie da się przyjąć, że powodowie uprawnieni są do otrzymywania alimentów od pozwanych. Nie znajdują się, w ich ocenie, w niedostatku, ich rodzice są w stanie wspólnymi nakładami zabezpieczyć ich potrzeby, co stanowi przeciwwskazanie do obciążania obowiązkiem alimentacyjnym zobowiązanych w dalszej kolejności. Podkreślili również istotną zmianę sytuacji pozwanej, która od 24 sierpnia 2016r. pozostawać będzie bez zatrudnienia, zatem jej jedynym dochodem

będzie zasilek wynoszący około 770 zł miesięcznie. Pozwani wskazali, że wspólnie gospodarując nie będą w stanie zabezpieczyć swoich usprawiedliwionych potrzeb, zatem obowiązek uiszczania na rzecz powodów kwoty 500 zł miesięcznie doprowadzi ich do sytuacji niedostatku.

Alternatywny zarzut naruszenia art. 144¹ k.r.o. uzasadnili podając, że obciążenie pozwanych obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz powodów jest sprzeczne z zasadami współżycia społecznego. Dobrowolnie bowiem wspierają oni swoje wnuki, przekazują prezenty, dokonują zakupów na ich rzecz, jednak jest to adekwatne do ich możliwości. Wskazali, że zasądzona kwota alimentów nie wpłynie znacząco na sytuację powodów, natomiast im uniemożliwi zabezpieczenie nawet podstawowych potrzeb.

Pozwani na podstawie art. 84§1 k.c. wskazali również, że uchylają się od skutków oświadczenia o akceptacji powództwa do wysokości 100 zł. Podali, że nieprawidłowo zinterpretowali sformułowanie o uznaniu powództwa. Byli w będzie co do wagi i znaczenia pytania o możliwości finansowe partycyipowania w kosztach utrzymania powodów.

Powodowie złożyli odpowiedź na apelację wnosząc o jej oddalenie w całości jako bezzasadnej. Wskazali, że katalog wydatków pozwanych przedstawiony w apelacji jest niewiarygodny, gdyż sprzeczny z rzeczywistością. Na potwierdzenie tej oceny przytoczyli fakt uwzględnienia w nim używek, nadto wskazali, że otrzymali jednorazowy prezent świąteczny od pozwanych w postaci przekazanej kwoty 400 zł. Zakwestionowali zakup opału wskazując, że węgiel kupuje się raz w roku w sezonie grzewczym, nadto wypowiedzenie umowy o pracę pozwanej uznali za dążenie do wzbudzenia litości i manipulowanie faktami. Wskazali, że utrata zatrudnienia nie jest podstawą do przyjęcia, że pogorszyła się sytuacja materialna pozwanych, zwłaszcza, że pozwana nie jest niepełnosprawna i może podjąć inne zatrudnienie. Podkreślili brak obowiązku wspierania ich utrzymania przez aktualnego partnera ich matki. Za niedopuszczalne uznali powoływanie się przez pozwanych na niezrozumienie przebiegu rozprawy, gdyż Sąd działał bezstronnie, zaś pozwani nie po raz pierwszy uczestniczyli w rozprawie.

Sąd odwoławczy zważył, co następuje:

Apelacja uznana została za częściowo zasadną. Sąd odwoławczy za przekonujące uznał argumenty pozwanej D. K. w zakresie, w jakim wykazywały brak możliwości alimentowania powodów. Pozwana utraciła zatrudnienie z dniem 30 listopada 2016r., zaś analiza jej sytuacji prowadzi do wniosku, że ma ona znacznie ograniczone możliwości zarobkowe. Sąd dostrzegł bowiem wiek pozwanej, dotychczasowy sposób zarobkowania, doświadczenie zawodowe. Uznał, że możliwości uzyskania zatrudnienia na obecnym etapie są wątpliwe. Podkreślenia wymaga, że inaczej ocenić należy utratę pracy przez osobę w sile wieku, a inaczej osobę w wieku przedemerytalnym. Nie stosuje się takich samych kryteriów oceny sytuacji osoby zobowiązanej do alimentacji, jak tego chcą powodowie. W konsekwencji pozwana obecnie nie dysponuje dochodem, który pozwalałby jej na zabezpieczenie nawet podstawowych potrzeb, zmuszona jest korzystać ze wsparcia w utrzymaniu, a tym samym niemożliwe jest obciążenie jej obowiązkiem alimentacyjnym na rzecz powodów. Sąd ustalił dzień ustania obowiązku alimentacyjnego na dzień utraty zatrudnienia. W tym zakresie Sąd uwzględnił apelację.

W pozostałym zakresie Sąd uznał apelację za nietrafioną. Powodowie jako zstępni pozwanych uprawnieni są do otrzymania wsparcia w utrzymaniu. Niewątpliwie obowiązek ich utrzymania obciąża przede wszystkim rodziców, jednak brak możliwości zabezpieczenia ich usprawiedliwionych potrzeb przez rodziców powoduje obciążenie tym obowiązkiem dalszych krewnych. Stanowi to odzwierciedlenie treści przepisu art. 132 k.r.o. Przeprowadzone dowody wykazały, że matka powodów nie ma możliwości samodzielnie zabezpieczyć usprawiedliwionych ich potrzeb. Ojciec powodów natomiast w toku postępowania przekazał środki na ich utrzymanie, jednak ich wysokość i czas przekazania sugeruje, że działanie ojca powodów dąży jedynie do uchylecia alimentów od dziadków w niniejszym postępowaniu. Ojciec powodów po raz drugi już płaci alimenty na rzecz dzieci tylko w czasie trwania postępowania alimentacyjnego od jego rodziców. Nie ma zatem żadnej gwarancji, że po zakończeniu tego postępowania nie zaprzestania łożenia na dzieci, tak jak poprzednim razem. Sytuacja powodów wskazuje, że nie są oni alimentowani przez ojca, natomiast matka nie jest w stanie samodzielnie zabezpieczyć ich usprawiedliwionych potrzeb, dlatego też uprawnieni są do oczekiwania wsparcia od dziadków, jako dalszych krewnych. Realizacja tego obowiązku nie stanowi substytutu kary za zachowanie

ojca powodów, jak sugerowali to pozwani w apelacji, stanowi jedynie realizację obowiązku alimentacyjnego wobec krewnych, którzy potrzebują wsparcia w utrzymaniu, gdyż sami nie są w stanie zadbać o środki na własne utrzymanie.

Sąd uznał, że pozwana do momentu utraty zatrudnienia i wynikającego z tego dochodu była w stanie realizować obowiązek alimentacyjny wobec powodów, natomiast pozwany nadal jest w stanie wypełniać ten obowiązek. Ustalone przez Sąd Rejonowy alimenty w wysokości łącznie 300 zł miesięcznie na ich utrzymanie mieszczą się w granicach możliwości finansowych pozwanego. Kwota ta nie jest wysoka w świetle kosztów utrzymania powodów, niemniej znacząca przy uwzględnieniu możliwości zarobkowych ich matki. W ocenie Sądu odwoławczego ponadto przekazanie takiej kwoty przez pozwanego nie spowoduje braku możliwości zabezpieczenia jego usprawiedliwionych potrzeb.

Należy nadto wspomnieć, że Sąd nie uznał za zasadny argumentu apelacji o błędzie w oświadczeniu woli pozwanego. Słusznie powodowie zauważyli, że pozwani nie pierwszy raz już uczestniczyli w rozprawie sądowej i trudno uznać za wiarygodne, aby byli nią tak zestresowani, że nie rozumieli zadawanych im pytań. Z treści udzielonej odpowiedzi na pytanie o uznanie powództwa wynika też, że pozwani rozumieli to pytanie, a jedynie wyrazili się w sposób nieprecyzyjny odnośnie kwoty alimentów, którą uznają na każde z dzieci osobno, bądź też okresu, na jaki mają być zasądzone alimenty. Mogli jednak te kwestie poruszyć przed Sądem i ustalić precyzyjne stanowisko, a jeśli tego nie uczynili, to nie mogą powoływać się obecnie na wady oświadczenia woli.

Z tych powodów Sąd odwoławczy uznał, że w zakresie rozstrzygnięcia zawartego w punkcie II wyrok Sądu Rejonowego w Szczytnie jest słuszny. Sąd orzekł więc na podstawie art. 385 k.p.c. o oddaleniu jej w tej części. Na podstawie art. 386§1 k.p.c. zmienił natomiast zaskarżony wyrok w zakresie orzeczenia zawartego w punkcie I poprzez ustalenie, że obowiązek alimentacyjny obowiązuje do 30 listopada 2016r.